

Metsähallitus, talousjohtaja Kirsti Lehtovaara (0400 502084) kirsti.lehtovaara@metso.fi

Muistio: **Eduskunnan maatalousvaliokunta 23.10.2015 klo 8.30**

Asia: HE 30/2015 vp – Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

MMM valmistelee Metsähallitusta koskevan lakiesityksen antamista vuoden 2016 budjettilakina.

Hallitusohjelman mukaan Metsähallituksen lainsäädäntö uudistetaan vastaamaan EU:n vaatimuksia ja selkiytetään sen johtamisjärjestelmä. Lakiesityksen mukaan uusi laki astuisi voimaan 15.3.2016.

Metsähallituksen hallitus on huomionnut lakiesityksen toimeenpanoon liittyvät päätökset ja uuden rakenteen tuomat muutokset vuoden 2016 talousarvioesitystä täydentävässä esityksessä. Yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet samoin kuin liiketoiminnan tuloutusvaade n.120 milj. euroa säilyvät nykytasolla.

MMM ohjeistuksen mukaan vuodelle 2016 asettavat tavoitteet on esitetty kahdessa luvussa. Ajanjaksolle 1.1. – 14.3.2016 on asetettu tavoitteet nykytilanteen jatkumona luvussa 63. Ajanjaksolle 15.3.-31.12.2016 asetetut tavoitteet sisältävät lakiesityksen mukaisen uuden Metsähallituksen muodostamiseen liittyvät päätökset, mukaan lukien metsätaloustoiminnan yhtiöittämisen ja toiminnan tavoitteet ajanjaksolle 15.3. – 31.12. 2016. Nämä on esitetty luvussa 64.

Metsähallituksen huomiot lakiesitykseen liittyen

MHn näkökulmasta lakiuudistuksessa painopiste on metsätaloustoiminnan yhtiöittämisessä. Hallitusohjelman sisältämä johtamisjärjestelmän uudistaminen on jäänyt taustalle.

Kuulemistilaisuuksissa jaettu lakiehdotus hajauttaa nykyistä liikelaitosta. Esityksen mukaan julkiset hallintotehtävät järjestettäisiin ”virastomaiseksi” yksiköksi liikelaitoksen sisälle ja se olisi suoraan YMn ohjauksessa. MH hallitus ja pääjohtaja olisivat lähinnä hallinnollisia toimijoita suhteessa tähän virastoon.

Metsähallituksen tehtävänä valtiokonsernissa on hoitaa valtion maiden omistajahallintaa. Metsähallitus on koettu toimijana, joka on kyennyt yhteensovittamaan suojelun, YYYt ja taloudelliset vaatimukset. Metsähallituksella on yksi ääni, jossa eri arvot on huomioitu.

Nyt käsillä olevan lakiesityksen mukaan Luontopalvelu –”virasto” käyttäisi puhevaltaa omassa käytössään olevien alueiden osalta erillisenä toimijana. Näin ollen alueelliset toimijat saisivat useita lausuntoja yhdestä liikelaitoksesta.

Metsähallitus liikelaitosta tulee kehittää yhtenä kokonaisuutena. Sillä on yksi tase, jota eri toiminnot hyödyntävät palvelutuotannossaan, se on yksi työnantaja.

Metsähallituksen hoidossa oleva valtion omaisuus on merkittävä. Sen hallinnon tulee täyttää hyvän hallintotavan vaatimukset Tasetta tulee johtaa ja kehittää yhtenäisenä kokonaisuutena. Valtio-omistajan vaatimukset tulee vastuuttaa suoraan liikelaitoksen hallitukselle ja pääjohtajalle. Sen hallinnon tulee täyttää hyvän hallintotavan vaatimukset. Ministeriöiden tehtävä on huolehtia tulosoikeudesta vastuullaan olevien palvelu- ja tulostavoitteiden osalta.

Toiminnan kehittäminen yhtenäisenä konsernina mahdollistaisi myös hallinnon tehostamisen keskittämällä kuten muuallakin valtionhallinnossa ja valtionyhtiöissä on tehty. Tämä ei vaaranna julkisten hallintotehtävien rahankäytön läpinäkyvää seurantaa ja raportointia. Sitä varten ei tarvita erillistä virastoa.

Metsätalouden yhtiöittämistä Metsähallitus ei koe ongelmallisena kunhan yhtiön toimintaedellytykset ovat riittävät. Käyttöoikeussopimuksen ehtojen tulee mahdollistaa pitkäjänteinen toiminta. Yhtiön taseen tulee olla verrannollinen muiden toimialan toimijoiden taseeseen. Uusi yhtiö tulee olemaan MHn ohjauksessa ja MH omistajana vyöryttää sille valtion antamat YYV ja tulostavoitteet.

Liite MMMn johdolla valmisteltu esitys luvusta 64,, tiivistys

64. Metsähallitus

Valtuutus Metsähallituksen avaavan taseen muodostamiseen

Eduskunta antaa valtioneuvostolle valtuutuksen päättää Metsähallituksen hallintaan siirrettävästä omaisuudesta sekä siitä, mikä osa omaisuudesta merkitään Metsähallituksen peruspääomaksi ja muuksi omaksi pääomaksi.

Metsähallituksen peruspääoma on 15.3.2016 alkaen noin 2 500 milj. euroa, muu oma pääoma on noin 60 milj. euroa sekä julkisten hallintotehtävien käytössä olevan muun oman pääoman arvo on noin 970 milj.euroa.

Avaavan taseen muodostaminen

Metsähallituksesta annetun lain (1378/2004) tarkoittaman Metsähallituksen toiminta päättyy ja liikelaitos laatii tilinpäätöksen 14.3.2016. Uuden lain voimaantullessa 15.3.2016 sen tarkoittama Metsähallitus aloittaa toimintansa ja sille laaditaan avaava tase. Uuden metsähallituslain 34 §:n mukaan valtioneuvosto päättää eduskunnan valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä antaman valtuutuksen nojalla Metsähallituksen hallintaan siirrettävästä valtion omaisuudesta sekä siitä mikä osa omaisuudesta merkitään Metsähallituksen peruspääomaksi, muuksi omaksi pääomaksi tai lainaehdoin annetuksi. Luvun päätösoosan kohdassa 1. on lain edellyttämä valtuutus. Tuottovaatimuksen alaiseen peruspääomaan osoitetaan sellainen maa- ja vesiomaisuus, jota hyödynnetään liiketoiminnassa. Muuhun omaan pääomaan osoitetaan omana eränä liikelaitoksen maa- ja vesiomaisuus, jonka taloudellista hyödyntämistä ei ole maankäyttöpäätöksillä estetty. Julkisten hallintotehtävien käytössä oleva omaisuus merkitään muuhun omaan pääomaan erillisenä eränä. Tähän luetaan kansallispuistoihin, suojelualueisiin tai –ohjelmiin sisältyvät muut alueet, joiden taloudellinen hyödyntäminen on maankäyttöratkaisulla estetty.

Julkisten hallintotehtävien käyttöön osoitettu muu oma pääoma kirjataan tilinpäätöshetken 14.3.2016 kirjanpitoarvoon siten, että edellisten tilikausien kertyneet tappiot kirjataan pienentämään muun oman pääoman arvoa.

Liikelaitoksen peruspääoma ja muu oma pääoma, muut varat ja velat kirjataan lain voimaantulopäivän 15.3.2016 käypään arvoon.

Liikelaitoksen tilintarkastaja antaa Metsähallituksen hallitukselle apporttilausunnon käyvän arvon vahvistamista varten.

Liikelaitoksen henkilöstö, sopimukset, sitoumukset ja muut vastuut sekä Y-tunnus siirtyvät uudelle Metsähallitus liikelaitokselle.

Liiketoiminnan yhtiöittäminen

Uuden metsähallituslain mukaan Metsähallituksen yleistehtävänä on käyttää, hoitaa ja suojella hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi.

Valtion metsätalouden harjoittamista varten perustetaan lailla Metsähallituksen omistama tytäryhtiö, jonka toimialana on metsätalouden harjoittaminen yksinoikeudella valtion omistamalla maalla ja puutavaran toimittaminen asiakkaille.

Valtionneuvoston tulee sopiessaan valtion maa- ja vesiomaisuuteen kohdistuvan käyttöoikeuden luovuttamisesta Metsähallituksen metsätaloutta harjoittavalle tytäryhtiölle huolehtia, että Metsähallituksesta annetussa laissa tarkoitettujen yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden toteuttaminen turvataan. Metsähallitus ohjaa tytäryhtiötä vuosittain eduskunnan päätösten edellyttämällä tavalla valtion omaisuuden käyttöehtoihin liittyvien vuosittaisten tavoitteitten asettamisen kautta. Tytäryhtiö perustetaan liiketoiminnan siirtona. Metsähallituksen metsätalouden henkilöstö siirtyy tytäryhtiön palvelukseen vanhoina työntekijöinä. Tehtävät organisoidaan uudelleen Metsähallituksen nykyisillä voimavaroilla. Tytäryhtiölle siirtyvien eläkevastuiden kattamisesta aiheutuu tulosta heikentävä noin 8 milj. euron kertaluonteinen kustannus.

Metsähallituksen hallinnassa olevilla alueilla liiketoimintaa harjoitetaan ottaen huomioon metsähallituslaissa säädettyt yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet muun muassa luonnonvarojen hoidon, käytön ja suojelun yhteensovittamisen, biologisen monimuotoisuuteen, virkistyskäytön, poronhoidon ja saamelaiskulttuurin edellytysten turvaamiseksi. Metsähallitus tarjoaa yrityksille liiketoimintamahdollisuuksia aktiivisella hankekehityksellä ja tasapuolisella kilpailuun perustuvalla alueiden vuokrauksella.

Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioon ottamisen tasosta päätetään maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä Metsähallituksen liiketoiminnan tavoitteista vuodelle 2016.

Ottaen huomioon eduskunnan hyväksymät vuoden 2016 palvelu- ja muut toimintatavoitteet, maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan tulostavoitteeksi (tilikauden tulos) aikavälille 15.3.-31.12.2016 89,5 milj. euroa. Tulostavoitteiden saavuttamiseksi Metsähallitus jatkaa valtion toiminnan ja talouden kannalta epätarkoituksenmukaisen maan myyntiä ja parantaa liiketoiminnan kannattavuutta. Valtioneuvosto päättää liikelaitoksen voiton tuloutuksista vuoden 2016 tilinpäätösten vahvistamisen yhteydessä. Ministeriö on asettanut alustavaksi tuloutustavoitteeksi koko vuodelta 2016 yhteensä 120 miljoonaa euroa. Esitetty toiminnan uudellenjärjestäminen vaikuttaa tuloutukseen. Kaudelta 1.1.-14.3. 2016 tuloutetaan 10 milj.euroa vuoden 2016 aikana. Metsätalouden yhtiöittämisen seurauksena vuodelle 2016 tuleva kertaluonteinen lisäeläkemaksu alentaa tulosta arviolta 8 milj. eurolla. Yhtiö maksaa tuloveroa kaudelta 15.3.-31.12.2016 noin 8 miljoonaa euroa. Näiden erien jälkeen tulos ja tuloutus kaudelta 15.3 -31.12.2016 on 94 milj. euroa.

Metsähallitus voi nostaa lainaa investointejaan varten enintään 80 milj.euroa. Kilpailuneutraalius edellyttää, että perustettavan metsätalousyhtiön omavaraisuusaste on 50 %. Perustamisvaiheessa liikelaitos lainoittaa yhtiötä antamalla tälle lainaa markkinaehtoin.

Metsähallitus tekee liiketoiminnan investointeja alustavan investointisuunnitelman mukaan 20 milj. eurolla. Merkittävimmät investointikohteet ovat tie- ja vesirakenteet, puolustusvoimien ja tutkimuksen tarpeisiin tehtävät maa- ja vesialuehankinnat sekä tuulivoimapuistojen rakenteet. Puolustusvoimien tarpeisiin on tarkoitus hankkia alueita noin 3 milj. eurolla.

Metsähallitus joutuu toiminnassaan antamaan vakuuksia ulkopuolisille.

Liikelaitoksen tuloutus ja rahoitus momenteittain (milj. euroa)

	2014 toteutuma	2015 ennakoitu	2016 esitys
			2)
Liikelaitoksen tuloutus tulomomenteille			
13.05.01 Voiton tuloutus	130,000	110,000	130,000
Yhteensä	130,000	110,000	130,000
Julkisten hallintotehtävien määräraharahoitus			
30.63.50 Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät	6,387	6,250	5,754
MMM:n hallinnonala yhteensä	6,387	6,250	5,754
35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät	34,622	34,598	37,616
35.10.63 Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot ¹	2,000	2,000	-
YM:n hallinnonala yhteensä	36,622	36,598	37,616
Yhteensä (MMM ja YM)	43,009	42,848	43,370

¹⁾ Metsähallituksen osuus.

2) Vuoden 2015 tuloksesta 120 milj. euroa ja 1.1.2016 - 14.3.2016 väliseltä ajalta 10 milj. euroa